

معاونت پژوهش، برنامه‌ریزی و سنجش مهارت

دفتر پژوهش، طرح و برنامه‌ریزی درسی

استاندارد آموزش شایستگی

کلر زنی تصفیه آب

گروه شغلی

صنایع شیمیایی

کد ملی آموزش شایستگی

۸	۱	۳	۱	۲	۰	۴	۰	۰	۱	۹	۰	۰	۱	۱
ISCO-۰۸				سطح مهارت	شناسه گروه	شناسه شغل				شناسه شایستگی	نسخه			

۳۱۳۲-۰۲

تاریخ تدوین استاندارد: ۱۳۹۰/۰۶/۱۵

نظارت بر تدوین محتوا و تصویب : دفتر طرح و برنامه های درسی

کد ملی شناسایی شغل / شایستگی : ۳۱۳۲-۰۲

اعضاء کمیسیون تخصصی برنامه ریزی درسی رشته :

حوزه های حرفه ای و تخصصی همکار برای تدوین استاندارد شغل و آموزش :

- اداره کل آموزش فنی و حرفه ای استان آذربایجان شرقی

- آب منطقه ی استان آذربایجان شرقی

فرآیند اصلاح و بازنگری :

آدرس دفتر طرح و برنامه های درسی :

تهران - خیابان آزادی ، خیابان خوش شمالی ، نیش نصرت ، ساختمان شماره ۲ ، سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور ، شماره ۲۵۹

دورنگار ۶۶۹۴۴۱۱۷   تلفن ۶۶۵۶۹۹۰۰

آدرس الکترونیکی : Barnamehdarci @ yahoo.com

تهیه کنندگان اسناد دارد شغل / شایستگی

ردیف	نام و نام خانوادگی	آخرین مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی	شغل و سمت	سابقه کار مرتبط	آدرس ، تلفن و ایمیل
۱	مسعود طالقانی	دکترا	مهندسی شیمی	استاد دانشگاه	۶ سال	تلفن ثابت: 3344276/3414 تلفن همراه: ایمیل: g.babayi@gmail.com آدرس: دانشگاه تبریز - دانشکده شیمی
۲	علی ارجمندی	کارشناس ارشد	مهندسی شیمی	اپراتور تصفیه- آب منطقه ای استان آذربایجان شرقی	۵ سال	تلفن ثابت: ۳۳۸۲۰۰۰ تلفن همراه: ایمیل: pubrel@azarwater.ir آدرس: بلوار 29 بهمن - سازمان آب منطقه ای آذربایجان شرقی
۳	تینا نعمتی	کارشناس ارشد	مهندسی آب	اپراتور تصفیه- آب منطقه ای استان آذربایجان شرقی	۵ سال	تلفن ثابت: ۳۳۸۲۰۰۰ تلفن همراه: ایمیل: pubrel@azarwater.ir آدرس: بلوار 29 بهمن - سازمان آب منطقه ای آذربایجان شرقی
۴	اکبر صحرائی	کارشناس	شیمی کاربردی	کارشناس کنترل کیفیت - آب منطقه ای استان آذربایجان شرقی	۵ سال	تلفن ثابت: ۳۳۸۲۰۰۰ تلفن همراه: ایمیل: pubrel@azarwater.ir آدرس: بلوار 29 بهمن - سازمان آب منطقه ای آذربایجان شرقی

تعاریف :

استاندارد شغل :

مشخصات شایستگی ها و توانمندی های مورد نیاز برای عملکرد موثر در محیط کار را گویند در بعضی از موارد استاندارد حرفه ای نیز گفته می شود .

استاندارد آموزش :

نقشه ی یادگیری برای رسیدن به شایستگی های موجود در استاندارد شغل .

نام یک شغل :

به مجموعه ای از وظایف و توانمندی های خاص که از یک شخص در سطح مورد نظر انتظار می رود اطلاق می شود .

شرح شغل :

بیانیه ای شامل مهم ترین عناصر یک شغل از قبیل جایگاه یا عنوان شغل ، کارها ارتباط شغل با مشاغل دیگر در یک حوزه شغلی ، مسئولیت ها ، شرایط کاری و استاندارد عملکرد مورد نیاز شغل .

طول دوره آموزش :

حداقل زمان و جلسات مورد نیاز برای رسیدن به اهداف یک استاندارد آموزشی .

ویژگی کارآموز ورودی :

حداقل شایستگی ها و توانایی هایی که از یک کارآموز در هنگام ورود به دوره آموزش انتظار می رود .

ارزشیابی :

فرآیند جمع آوری شواهد و قضاوت در مورد آنکه یک شایستگی بدست آمده است یا خیر ، که شامل سه بخش عملی ، کتبی عملی و اخلاق حرفه ای خواهد بود .

صلاحیت حرفه ای مربیان :

حداقل توانمندی های آموزشی و حرفه ای که از مربیان دوره آموزش استاندارد انتظار می رود .

شایستگی :

توانایی انجام کار در محیط ها و شرایط گوناگون به طور موثر و کارا برابر استاندارد .

دانش :

حداقل مجموعه ای از معلومات نظری و توانمندی های ذهنی لازم برای رسیدن به یک شایستگی یا توانایی . که می تواند شامل علوم پایه (ریاضی ، فیزیک ، شیمی ، زیست شناسی) ، تکنولوژی و زبان فنی باشد .

مهارت :

حداقل هماهنگی بین ذهن و جسم برای رسیدن به یک توانمندی یا شایستگی . معمولاً به مهارت های عملی ارجاع می شود .

نگرش :

مجموعه ای از رفتارهای عاطفی که برای شایستگی در یک کار مورد نیاز است و شامل مهارت های غیر فنی و اخلاق حرفه ای می باشد .

ایمنی :

مواردی است که عدم یا انجام ندادن صحیح آن موجب بروز حوادث و خطرات در محیط کار می شود .

توجهات زیست محیطی :

ملاحظات ای است که در هر شغل باید رعایت و عمل شود که کمترین آسیب به محیط زیست وارد گردد .

نام شایستگی :
کلر زنی تصفیه آب
شرح شایستگی
کلر زنی تصفیه آب در حوزه ی در حوزه ی صنایع شیمیایی بوده و کارهایی از قبیل سالم سازی آب، ضدعفونی کردن آن، بهره برداری و نگه داری از تاسیسات ذخیره سازی کلر و تجهیزات کلریناتور (تغذیه کننده های کلر) و نهایتا برطرف نمودن مشکلات واحد کلرزنی را عهده دار بوده و این شغل با متخصصان تصفیه خانه های فاضلاب شهری و واحد های کلر زنی، کارشناسان آب و مهندسين شیمی، در ارتباط است.
ویژگی های کارآموز ورودی :
حداقل میزان تحصیلات : کاردانی شیمی حداقل توانایی جسمی : سلامت کامل مهارت های پیش نیاز این استاندارد : ندارد
طول دوره آموزش :
طول دوره آموزش : ۷۰ ساعت - زمان آموزش نظری : ۱۵ ساعت - زمان آموزش عملی : ۴۵ ساعت - کارورزی : ۱۰ ساعت - زمان پروژه : - ساعت
بودجه بندی ارزشیابی (به درصد)
آزمون عملی : 65% آزمون کتبی عملی : 25% اخلاق حرفه ای : 10%
صلاحیت های حرفه ای مربیان
- دارا بودن حداقل مدرک تحصیلی فوق لیسانس مهندسی شیمی، با ۲ سال سابقه کار در تصفیه خانه های آب آشامیدنی و واحد های کلر زنی

* تعریف دقیق استاندارد (اصطلاحی) :

سالم سازی آب و ضد عفونی کردن آن با بهره برداری از واحد ذخیره کلر و تجهیزات کلریناتور (تغذیه کننده های کلر) و برطرف نمودن مشکلات واحد کلر زنی

* اصطلاح انگلیسی استاندارد (و اصطلاحات مشابه جهانی) :

Water Chlorination

* مهم ترین استانداردها و رشته های مرتبط با این استاندارد :

* جایگاه استاندارد شغلی از جهت آسیب شناسی و سطح سختی کار :

طبق سند و مرجع	☐ الف : جزو مشاغل عادی و کم آسیب
طبق سند و مرجع	☐ ب : جزو مشاغل نسبتاً سخت
طبق سند و مرجع	☐ ج : جزو مشاغل سخت و زیان آور
	☒ د : نیاز به استعلام از وزارت کار

استاندارد شایستگی کلر زنی تصفیه آب

– کارها

ردیف	توانایی ها
۱	انتخاب نوع ماده ضد عفونی کننده
۲	مقایسه روش های مختلف ضد عفونی کردن
۳	سالم سازی آب با استفاده از کلرزنی
۴	رفع مشکلات واحد کلر زنی
۵	تصفیه شیمیایی آب ها
۶	
۷	
۸	
۹	
۱۰	
۱۱	
۱۲	

استاندارد آموزش

– برگه‌ی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی : انتخاب نوع ماده ضدعفونی کننده
	جمع	عملی	نظری	
	۹	۶	۳	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- رایانه			۱	دانش : - آلودگی بیولوژیکی
- دیتا پروژکتور				• باکتری ها
- مایع کلردار				• انگل ها
- کلر جامد				• قارچ ها
- آب ژاول			۱	• ویروس ها
- pH متر				- انواع ضدعفونی کننده که بصورت واکنش شیمیایی عمل میکنند
- دماسنج				• کلر
				• ازون
				• دی اکسید کلر
				• برم
				• ید
			۱	- انواع ضدعفونی کننده ها که بصورت فیزیکی عمل می کنند
				• فیلتراسیون
				• پرتودهی

استاندارد آموزش

– برکھی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی :
	جمع	عملی	نظری	انتخاب نوع ماده ضد عفونی کننده
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
		۲ ۲ ۲		<p>مهارت :</p> <ul style="list-style-type: none"> - تجزیه و تحلیل عوامل آلودگی بیولوژیکی آب - مقایسه انواع مواد ضد عفونی کننده - آنالیز مکانیزم کار ماده ضد عفونی کننده • اکسیداسیون و یا پاره کردن دیواره سلول و نهایتاً تجزیه میکروارگانیزم • نفوذ به داخل سلول و اختلاف در فعالیت سلولی
	<p>نگرش :</p> <ul style="list-style-type: none"> - انتخاب نوع ماده ضد عفونی کننده با توجه به درجه عملکرد و اقتصاد مسئله 			
	<p>ایمنی و بهداشت :</p> <ul style="list-style-type: none"> - تهویه بایستی کف اتاق تعبیه گردد، بدلیل اینکه گاز کلر سنگین تر از هوا می باشد. - از تابش خورشید بطور مستقیم بر روی سیلندرهاى گاز کلر جلوگیری به عمل آید و هرگز حرارت مستقیم در تماس با سیلندرها نباشد. - کلر گازی سمی است و لذا استفاده از ماسک ضروری است. 			
	<p>توجهات زیست محیطی :</p> <ul style="list-style-type: none"> - جلوگیری از آلودگی بیولوژیکی آب ها با استفاده از ضد عفونی کننده ها 			

استاندارد آموزش

– برگه‌ی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی : مقایسه روش های مختلف ضد عفونی کردن
	جمع	عملی	نظری	
	۱۴	۱۱	۳	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
– رایانه – دیتا پروژکتور – مایع کلردار – کلر جامد – آب ژاول – pH متر – دماسنج			۱ ۲۰ دقیقه ۲۰ دقیقه ۲۰ دقیقه ۱	دانش : – فاکتورهای موثر در عملکرد ضد عفونی کننده • نوع و مقدار ماده ضد عفونی کننده • نوع و غلظت میکروارگانیزم • زمان تماس • کیفیت آب از جمله کدورت، مواد آلی، pH و دمای آب – کلرزنی – ازون زنی – استفاده از فرابنفش یا UV – سینتیک ضد عفونی کننده ها

استاندارد آموزش

– برکهای تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی: مقایسه روش های مختلف ضد عفونی کردن
	جمع	عملی	نظری	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
		۱,۵ ۱,۵ ۲ ۶		<p>مهارت :</p> <ul style="list-style-type: none"> - تعیین مقدار مورد نیاز از ماده ضد عفونی کننده برای آب خاص - بررسی عملکرد یک ماده ضد عفونی کننده - تجزیه و تحلیل سینتیک ضد عفونی کننده ها - مقایسه عوامل مختلف ضد عفونی کننده (کلرزی، استفاده از فرابنفش و ازون زنی) <ul style="list-style-type: none"> • از لحاظ روش ضد عفونی • از لحاظ زمان عملکرد • از لحاظ تغییرات در ترکیب آب • از لحاظ تولید ترکیبات خطرناک • از لحاظ تخریب محیط زیست • از لحاظ خطر در زمان بهره برداری
				<p>نگرش :</p> <p>- امکان سنجی اقتصادی طرح کلر زنی در مقایسه با سایر روش های ضد عفونی کننده</p>
				<p>ایمنی و بهداشت :</p> <p>جلوگیری از مسمومیت با گاز کلر</p>
				<p>توجهات زیست محیطی :</p> <p>- جلوگیری از ورود بیش از حد گاز کلر به منابع آبی که مقدار بیشتر از ۱,۵ میلی گرم در لیتر باعث مرگ و میر آبزیان مخصوصا ماهی می گردد.</p>

استاندارد آموزش

– برگه‌ی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی : سالم سازی آب با استفاده از کلرزنی
	جمع	عملی	نظری	
	۱۳	۱۰	۳	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
– رایانه – دیتا پروژکتور – گاز کلر – pH متر – دماسنج – آب ژاول			۳۰ دقیقه ۳۰ دقیقه ۳۰ دقیقه ۳۰ دقیقه ۱	دانش : – کلر آزاد موجود (Free Available Chlorine) • کلر آزاد • اسید هیپوکلریت • یون هیپوکلرات – کلر ترکیبی موجود یا Combined Available Chlorine (کلر بصورت کلروآمین ها) – آب ژاول – تری هالومتان ها – اصول بهره برداری از سیستم کلرزنی به آب آشامیدنی
		۲ ۲ ۲ ۲ ۲		مهارت : – مقایسه کلر آزاد موجود با کلر ترکیبی موجود – تجزیه و تحلیل سینتیک ضد عفونی کننده ها – ضد عفونی کردن با استفاده از ترکیبات کلردار – بهره برداری از سیستم کلرزنی به آب آشامیدنی – آنالیز انواع محصولات فرعی حاصل از کلرزنی به آب طبیعی

استاندارد آموزش

– برگه‌ی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی : سالم سازی آب با استفاده از کلرزنی
	جمع	عملی	نظری	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
	نگرش : – تامین آب سالم آشامیدنی			
	ایمنی و بهداشت : – تهویه بایستی کف اتاق تعبیه گردد، بدلیل اینکه گاز کلر سنگین تر از هوا می باشد. – از تابش خورشید بطور مستقیم بر روی سیلندرهای گاز کلر جلوگیری به عمل آید و هرگز حرارت مستقیم در تماس با سیلندرها نباشد. – کلر گازی سمی است و لذا استفاده از ماسک ضروری است.			
	توجهات زیست محیطی : – جلوگیری از آلودگی آب رود خانه ها و آب های زیر زمینی			

استاندارد آموزش

– برکه‌ی تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی : رفع مشکلات واحد کلر زنی
	جمع	عملی	نظری	
	۱۳	۱۰	۳	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- رایانه			۱	دانش : - مشکلات کلر زنی
- دیتا پروژکتور			۱	- رعایت مسایل ایمنی در کار با گاز کلر
			۱	- اصول نگه داری از سیستم های ذخیره سازی و تغذیه کلر
- تغذیه کننده های کلر		۲		مهارت : - نقل و انتقال و کاربرد گاز کلر
- اتاق کلریناتور		۲		- نگه داری از تجهیزات جاگیر واحد کلرزنی
		۲		- طراحی ایمن سیستم های ذخیره و نگه داری کلر
- ماکت واحد تصفیه خانه		۲		- کنترل دمای اتاق کلریناتور
آب آشامیدنی		۲		- نصب تهویه کلر در کف اتاق
				نگرش : - اول ایمنی، بعد کار
				ایمنی و بهداشت : - تهویه بایستی کف اتاق تعبیه گردد، بدلیل اینکه گاز کلر سنگین تر از هوا می باشد. - از تابش خورشید بطور مستقیم بر روی سیلندرهای گاز کلر جلوگیری به عمل آید و هرگز حرارت مستقیم در تماس با سیلندرها نباشد. - کلر گازی سمی است و لذا استفاده از ماسک ضروری است.
				توجهات زیست محیطی : - جلوگیری از ورود بیش از حد گاز کلر به منابع آبی که مقدار بیشتر از ۱,۵ میلی گرم در لیتر باعث مرگ و میر آبزیان مخصوصا ماهی می گردد.

استاندارد آموزش

– برکهای تحلیل آموزشی

	زمان آموزش			عنوان توانایی : تصفیه شیمیایی آب ها
	جمع	عملی	نظری	
	۱۰	۸	۳	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- رایانه - دیتا پروژکتور - ماکت تصفیه خانه آب آشامیدنی			۱	دانش : - روش های سبک کردن آب - اصول تصفیه شیمیایی آب - مواد شیمیایی مورد استفاده در تصفیه آب
		۲		مهارت : - آنالیز روش های سبک کردن آب - بهره برداری از واحدهای تصفیه شیمیایی - محاسبه میزان مواد شیمیایی
		۴		نگرش : - بهینه سازی اقتصادی طرح تصفیه آب
		۲		ایمنی و بهداشت : - استفاده از ماسک های مخصوص در کار با مواد شیمیایی
				توجهات زیست محیطی : - جلوگیری از آلودگی آب دریاها و آب های زیر زمینی

- برگه استاندارد تجهیزات

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	رایانه با تجهیزات کامل	CPU Dual Core حداقل ۲ گیگابایت رم	یک دستگاه	
۲	دیتا پروژکتور	اداری	یک دستگاه	
۳	پرینتر	لیزری (سیاه و سفید)	یک دستگاه	
۴	تغذیه کننده های کلر	تجهیزات کلریناتور	یک دستگاه	
۵	اتاق کلریناتور	یک اتاق مخصوص جهت کنترل	یک واحد مجزا	
۶	ماکت واحد تصفیه خانه آب آشامیدنی	آزمایشگاهی	یک دستگاه برای هر کارگاه	
7	کپسول آتش نشانی	-----	یک عدد برای هر کارگاه	
8	جعبه کمک های اولیه	-----	یک عدد برای هر کارگاه	
9	میز و صندلی	-	۱ عدد هر نفر	

توجه :

- تجهیزات برای یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر در نظر گرفته شود .

- برگه استاندارد مواد

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	کلر	کلر جامد یا پرکلرین (کلسیم هیپوکلرات Ca(OCl)_2)	طبق نظر مربی	موثر ترین فرم کلر
۲	کلر	مایع کلر دار	برای میزان مصرف بالا	برای باکتری کشی
۳	آب ژاول	تجاری	یک گالن	فرم اسید هیپو کلریت است

توجه :

- مواد به ازاء یک نفر و یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر محاسبه شود .

- برگه استاندارد ابزار

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	pH متر	تجاری موجود در بازار	۵ عدد	
۲	دماسنج	معمولی با درجه بندی سلسیوس از ۰ تا ۱۰۰	۵ عدد	
۳	فشار سنج	محدوده فشار اتمسفریک (یک تا ده بار)	۵ عدد	
۴				
۵				
۶				
۷				
۸				
۹				
۱۰				

توجه :

- ابزار به ازاء هر سه نفر محاسبه شود .

– منابع و نرم افزار های آموزشی (اصلی مورد استفاده در تدوین و آموزش استاندارد)

ردیف	عنوان منبع یا نرم افزار	مؤلف	مترجم	سال نشر	محل نشر	ناشر یا تولید کننده
۱	Industrial Waste Treatment Handbook	Frank Woodard		۲۰۰۱		Butterwoth
۲	Handbook of Water Treatment	Takahide Santo	-	1999	Japan	
۳						

– سایر منابع و محتواهای آموزشی (پیشنهادی گروه تدوین استاندارد) علاوه بر منابع اصلی

ردیف	نام کتاب یا جزوه	سال نشر	مؤلف / مؤلفین	مترجم / مترجمین	محل نشر	ناشر	توضیحات
۱							
۲							
۳							

فهرست سایت های قابل استفاده در آموزش استاندارد

1. www.gigapedia.org
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.